

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo

PODUJEVO

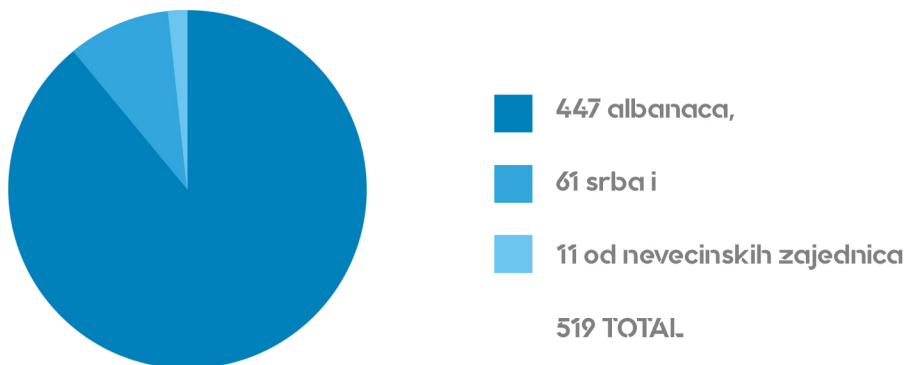
MOST U-NUŽANJE

MOST U LUŽANE

PODUJEVO

Pre rata, grad Podujevo/Podujevë je bio pretežno naseljen Albancima, dok su oko 2,8% bili Srbi, a 1,4% pripadalo je drugim nevećinskim zajednicama.

U periodu od 1998. do 2000. godine u opštini Podujevo/Podujevë ubijeno je i/ili nestalo 519 lica, od kojih 447 Albanaca; 376 civila i 71 pripadnika OVK. Takođe je u ovoj opštini živote izgubilo i/ili nestalo 61 Srba, od čega 28 civila i 33 pripadnika oružanih formacija. Bilo je gubitaka i od drugih nevećinskih zajednica; živote je izgubilo ukupno 11 osoba, od kojih 2 pripadnika oružanih formacija.

Opština Podujevo/Podujevë se tokom 1998. godine karakterisala povremenim borbama između srpskih oružanih snaga i OVK. 15. septembra 1998., srpske snage su granatirale selo Dobrotin/Dobratin, primoravši oko 400 seljana da napusti svoje domove. Takođe, 20. decembra 1998. godine velike vojne i policijske snage stigle u Podujevo/Podujevë gde su se vodile borbe u Podujevu/Podujevë ali i u selima kao što su Obranda/Obrancë, Glamnik/Gllamnik i Donja Lapaštica/Llapashticë e Poshtme.

Situacija je postala još napetija tokom marta 1999. godine, posebno u gradu Podujevu/Podujevë, što je primoralo preostalo stanovništvo da pobjegne u Makedoniju ili potraži utočište u planinama.

Jedno od mesta koje je najviše stradalo tokom 1998-2000 je grad Podujevo/Podujevë sa oko 100 mrtvih i/ili nestalih ljudi, zatim sela kao što su: Lužane/Lluzhan, Duz/Dyz, Obranda/Obrancë, Popovo/Popovë, Bradaš/Bradash, Gornja Pakaštica/Pakashticë e Epërme itd.

1. maja 1999. godine, oko 12 časova, preko 40 ljudi čekalo je autobus kod hotela Besiana u Podujevu/Podujevë, na raskrsnici između dva puta, jedan koji vodi ka gradu, a drugi ka Prištini / Prishtinë.

Oko 12.30 iz pravca Niša prošao je autobus Niš ekspresa, gde su putnici bili uniformisana lica. Autobus se tu nije zaustavio već je nastavio u pravcu Podujeva/Podujevë. Posle kratkog vremena, isti autobus se vratio skoro prazan i stao da pokupi putnike koji su čekali. Na putu za Prištinu/Prishtinë, dok su prelazili most u Lužane, NATO avion je projektilom pogodio autobus.

Od posledica ovog napada, život su izgubile 44 osobe. Među njima je bio 31 albanskih civilnih žrtava i 13 Srba, od kojih 7 civila i 6 pripadnika srpskih snaga.

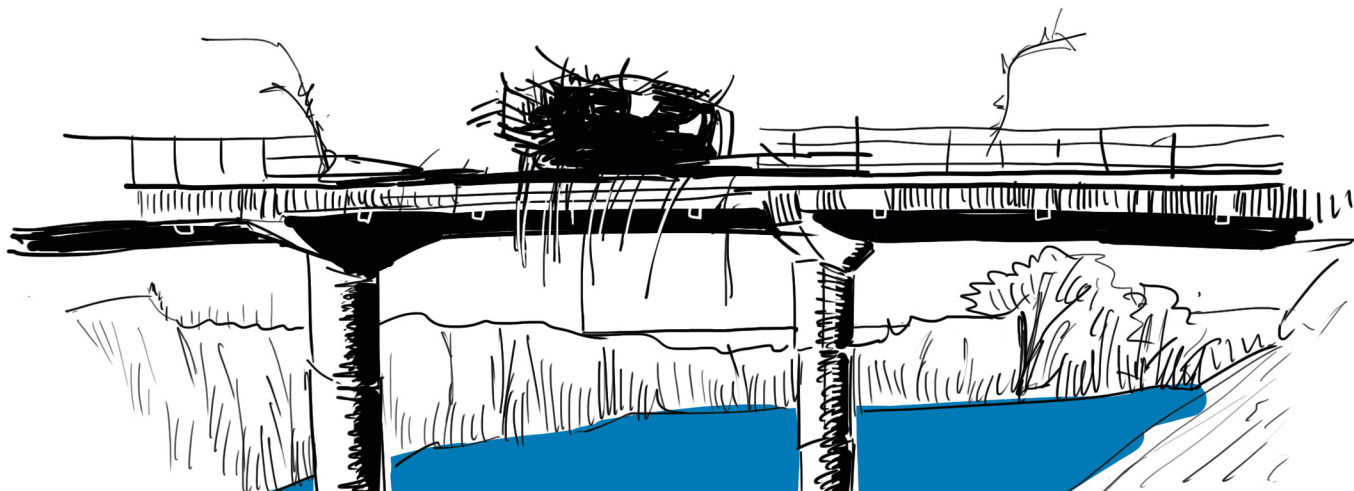
Autobus se od udara podelio na dva dela, pri čemu je jedan deo pao sa mosta, a drugi deo ostao izgoren na mostu. Preživeli su zadobili teške opekotine i telesne povrede zbog kojih su zbrinuti u prištinskoj bolnici, dok je jedan od njih od zadobijenih rana izgubio ruku, jedno oko a kasnije mu je amputirana i noga.

Pukovnik NATO-a Konard Frajtag izjavio je da je NATO preuzeo odgovornost za napad, uz obrazloženje da pilot, nažalost, nije video autobus, koji je u to vreme prelazio most, jer je njegova pažnja bila usmerena na njegovu metu, a to je bio most.

Prema saznanjima FHP-a i FHPK-a tog dana na mostu
u Lužane/Lluzhan život su izgubili:

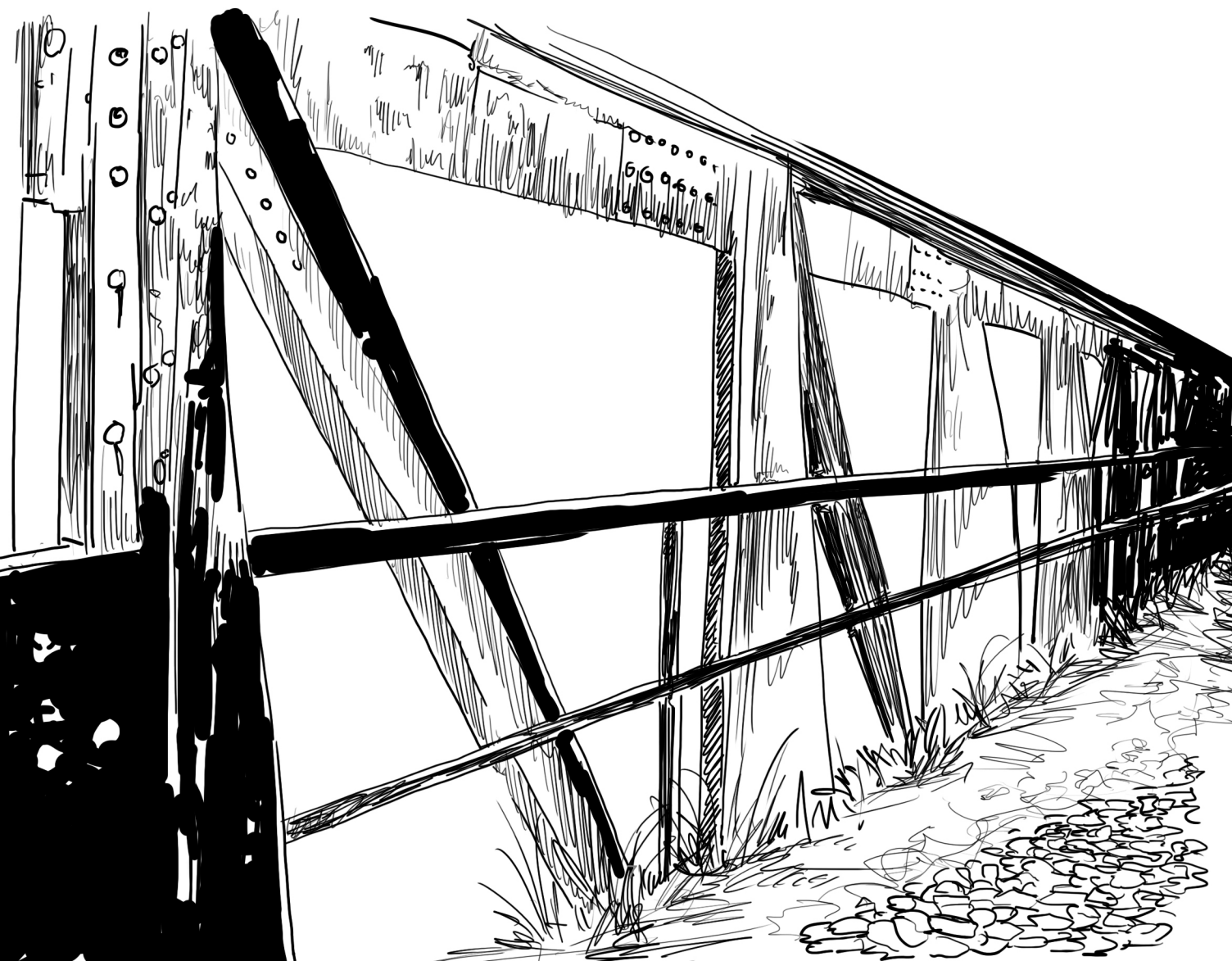
Shefqet Ajeti (1945), Kujtim Aliu (1968), Behxhet Bulliqi (1946),
Milovan Cvetić (1949), Božur Filipović (1948), Života Grujić (1964),
Miroslav Ilić (1961), Vladica Ivanović (1969), Ajeta Jakupi (1958),
Ibrahim Jakupi (1935), Miodrag Janković (1950), Vukosav Jelić (1950),
Gani Jupolli (1932), Mehmet Jusufi (1960), Arjeta Kopalla (1985),
Fatime Kopalla (1966), Fetije Kopalla (1953), Florinda Kopalla (1981),
Mirjeta Kopalla (1997), Xhavit Kopalla (1984), Bojan Kostić (1973),
Milana Malinić (1950), Drita Musa (1977), Fexhrije Musa (1970),
Selman Musa (1973), Marija Petrović (1984), Nikola Petrović (1982),
Smiljana Petrović (1933), Bexhet Podvorica (1960), Milazim Potera (1958),
Nurije Potera (1967), Ibrahim Qerimi (1940), Besa Ramadani (1991),
Besarta Ramadani (1993), Besnik Ramadani (1983),
Bislum Ramadani (1996), Fatime Ramadani (1963), Gani Ramadani (1928),
Muzafer Ramadani (1986), Rizah Ramadani (1959),
Serbeze Rexhepi (1933), Halime Rrahmani (1964), Adem Uka (1947),
Zoran Vukadinović (1972).

MOST U LUŽANE

ŠTA JE BILO?

Most u Lužane je izgrađen krajem 1960-ih kao most između sela Lužane/Llu-zhan i sela Šakovica/Shakovicë u Podujevu/Podujevë, preko reke Lap koja izvire na Kopaoniku i protiče kroz Podujevo/Podujevë. Most je važan objekat jer preko njega prolazi putna arterija koja povezuje Prištinu/Prishtinë sa re-gionom Podujeva/Podujevë i dalje sa Srbijom. Oštećeni deo kao posledica napada 1999. popravljen je posle rata.

MOST U LUŽANE

ŠTA JE DANAS?

Do 2021. godine na mostu u Lužane/Lluzhan nije bilo zapisa o događaju koji se tamo odigrao, osim što su postavljeni venci sa cvećem. Međutim, na 22. godišnjicu tragičnog događaja, 1. maja 2021. godine, svečano je inaugurisana spomen ploča posvećena žrtvama, koju je postavila Opština Podujevo/Podujevë.

Na spomen-ploči su ispisana imena 31 albanskih žrtava, a redni broj 32, umesto imena bilo koje žrtve, sadržao je tri tačke. Tako su isključene srpske žrtve koje su takođe izgubile život u ovom događaju. Štaviše, spomen-ploča ne daje nikakvo objašnjenje u vezi sa incidentom koji se dogodio 1. maja 1999. godine. Ovakav način selektivnog obeležavanja ne doprinosi pravilnom naraciji događaja i diskriminiše žrtve drugih nacionalnosti. Čak i nakon reakcije FDHK, spomen-ploča je ostala ista, otkrivajući jednostranu priču. Sve inicijative za spomen žrtvama treba da uključe sve žrtve, bez obzira na njihov pol, rasu ili etničku pripadnost, kako bi se ojačali inkluzivni narativi.

MOST U LUŽANE

MAPA

